

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 17 ianuarie 2024
(OR. en)

5523/24

COH 4
SOC 30
AGRISTR 4
PECHE 25
CADREFIN 9
POLGEN 12

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	15 ianuarie 2024
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2024) 6 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Fondurile structurale și de investiții europene Raportul din 2023 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor, care vizează implementarea în perioada 2014-2020

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2024) 6 final.

Anexă: COM(2024) 6 final

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 15.1.2024
COM(2024) 6 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Fondurile structurale și de investiții europene
Raportul din 2023 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor,
care vizează implementarea în perioada 2014-2020**

{SWD(2024) 2 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Fondurile structurale și de investiții europene

Raportul din 2023 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor, care vizează implementarea în perioada 2014-2020

1. INTRODUCERE

Fondurile structurale și de investiții ale UE (fondurile ESI) reprezintă cel mai mare set de instrumente de investiții incluse în cadrul financiar multianual 2014-2020 (bugetul UE) și rămân elementul central al strategiei de creștere a UE. Ele sprijină coeziunea teritorială, economică și socială a regiunilor UE, investesc în dezvoltarea umană și contribuie la reziliența și redresarea UE în urma crizelor cu care s-a confruntat în ultimii ani.

Fondurile ESI cuprind:

- Fondul european de dezvoltare regională (FEDR);
- Fondul social european (FSE);
- Fondul de coeziune (FC);
- Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR);
- Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

Raportul arată că fondurile ESI, datorită perioadei de planificare și de punere în aplicare pe termen lung, au continuat să ofere un cadru stabil și previzibil pentru investițiile publice și private în toate regiunile UE.

Raportul arată că s-au înregistrat progrese constante în ceea ce privește punerea în aplicare, pentru cheltuirea fondurilor ESI pentru perioada 2014-2020 mai fiind disponibil un an. Raportul subliniază, în special, diversitatea investițiilor din cadrul instrumentelor și impactul real al acestora asupra cetățenilor, întreprinderilor și autorităților regionale. El evidențiază, de asemenea, flexibilitatea cadrului, care a fost în măsură să se adapteze pentru a oferi soluții la pandemia de COVID-19, la agresiunea neprovocată a Rusiei împotriva Ucrainei și, mai recent, la criza energetică.

Pe lângă faptul că s-au axat pe competitivitatea pe termen lung și pe obiectivele sociale, fondurile ESI au reprezentat imaginea solidarității și a unității în UE. Acestea au ajutat statele membre să ofere protecție refugiaților, să acorde sprijin întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) și gospodăriilor vulnerabile și să reducă presiunea asupra bugetelor naționale. Fondurile ESI au asigurat un ajutor vital pentru IMM-uri și gospodăriile vulnerabile în timpul pandemiei de COVID-19 și al crizei energetice.

În 2022, fondurile ESI au fost suplimentate cu 11 miliarde EUR din a doua tranșă a Asistenței de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU). Resursele suplimentare au fost utilizate pentru a sprijini proiectele de investiții care promovează capacitățile de refacere în urma crizelor și contribuie la o redresare verde, digitală și rezilientă a economiei, aceasta incluzând sprijinul pentru menținerea locurilor de muncă,

schemele privind reducerea timpului de muncă și sprijinul pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă.

Ca răspuns la invadarea pe scară largă a Ucrainei de către Rusia în 2022, UE a susținut ferm Ucraina și a dat dovadă de solidaritate cu poporul ucrainean. Pentru a contracara consecințele invaziei pe scară largă, UE a convenit asupra unei serii de instrumente destinate să satisfacă nevoile de bază ale celor mai vulnerabile persoane. UE și-a demonstrat rapid solidaritatea cu Ucraina prin intermediul a două instrumente: Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa (CARE – adoptată în aprilie 2022) și Asistență flexibilă pentru teritorii (FAST-CARE – adoptată în octombrie 2022). Acestea au oferit lichidități suplimentare, flexibilitate și simplificare pentru a finanța nevoile urgente de pe teren.

Mai recent, instrumentul de Sprijinire a energiei la prețuri abordabile (SAFE), adoptat în decembrie 2022, a permis fondurilor politicii de coeziune să ofere sprijin gospodăriilor, lucrătorilor și IMM-urilor vulnerabile care se confruntă cu costuri mai mari ale energiei.

Pe lângă disponibilitatea continuă a UE de a sprijini redresarea în urma numeroaselor crize, fondurile ESI au continuat să promoveze investițiile pentru creștere favorabilă incluziunii și locuri de muncă, pentru a stimula dezvoltarea capitalului uman și a încuraja cooperarea teritorială a UE. Cu aproximativ 630 de miliarde EUR cheltuite de statele membre până la sfârșitul lunii septembrie 2023⁽¹⁾, rezultatele concrete sunt evidente:

- aproximativ 5 milioane de întreprinderi au fost sprijinite prin intermediul proiectelor⁽²⁾;
- au fost create 370 000 de noi locuri de muncă și, în plus, în sectorul pescuitului și acvaculturii, au fost menținute aproape 48 000 de locuri de muncă și au fost create peste 6 500 de locuri de muncă noi;
- a fost instalată o capacitate de producție de energie din surse regenerabile suplimentară cu o putere de 6 000 MW⁽³⁾ (echivalentul a aproximativ 2 400 de turbine eoliene);
- performanța energetică a peste 550 000 de gospodării a fost îmbunătățită;
- 17 milioane de persoane au fost protejate împotriva inundațiilor și 15 milioane de persoane au fost protejate împotriva incendiilor forestiere;
- serviciile de sănătate au fost îmbunătățite pentru peste 63 de milioane de persoane;
- 64,5 milioane de participanți au beneficiat de măsuri de îmbunătățire a oportunităților de angajare (peste 10,2 milioane dintre acești participanți au obținut o calificare);

⁽¹⁾ Aceste cifre includ cofinanțarea UE și cofinanțarea națională și se bazează pe datele raportate de statele membre până la 31 octombrie 2023, data-limită fiind 30 septembrie 2023, astfel cum se prevede la articolul 112 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013.

⁽²⁾ Toate fondurile ESI vizează sprijinul acordat întreprinderilor, în special microîntreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii. Proiectele selectate vor sprijini (sau au sprijinit deja) 2 370 000 de întreprinderi în cadrul FEDR, 2 030 000 de întreprinderi în cadrul FSE și 543 000 de întreprinderi rurale în cadrul FEADR (sprijin pentru 211 000 de tineri fermieri și investiții în activele corporale ale unui număr de 332 000 de exploatații agricole).

⁽³⁾ Valorile raportate pentru indicatorii privind infrastructura pentru politica de coeziune (cum ar fi producția de energie sau protecția împotriva inundațiilor) nu includ cifrele Interreg, din cauza domeniului lor de aplicare diferit.

- s-a acordat sprijin pentru 4,1 milioane de persoane cu handicap și puțin peste 9,1 milioane de persoane din grupuri marginalizate, cum ar fi migranții, persoanele cu origini străine și minoritățile;
- 2,8 milioane de proiecte au fost sprijinite pentru a ajuta sectorul agricol și întreprinderile rurale să devină mai competitive, precum și să creeze și să mențină locuri de muncă în zonele rurale;
- 35 de milioane de hectare de teren agricol (20 % din suprafața agricolă utilizată) au fost selectate pentru sprijin în vederea gestionării terenurilor pentru a proteja mai bine biodiversitatea și peisajele europene;
- peste 150 000 de exploatații agricole au primit sprijin pentru a produce produse agroalimentare de calitate, iar piețele locale și lanțurile scurte de aprovizionare au beneficiat de sprijin.

Prezentul raport, în conformitate cu articolul 53 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 ⁽⁴⁾, prezintă progresele înregistrate în ceea ce privește implementarea fondurilor ESI în cel de al nouălea an al ciclului de punere în aplicare de zece ani. Raportul acoperă execuția financiară, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește indicatorii comuni până la sfârșitul anului 2022 (cel mai recent an complet pentru care sunt disponibile date privind punerea în aplicare integrală). Raportul prezintă, de asemenea, cele mai recente date financiare, de la sfârșitul lunii septembrie 2023, acolo unde sunt disponibile.

2. PREZENTARE GENERALĂ A PUNERII ÎN APLICARE

2.1. Execuție financiară ⁽⁵⁾

Cele cinci fonduri ESI pun la dispoziție resurse UE în valoare de 546 de miliarde EUR în perioada de programare 2014-2020, investițiile totale în economia UE ajungând astfel la 741 de miliarde EUR atunci când se include cofinanțarea națională. Costurile suportate de beneficiarii proiectelor sunt eligibile pentru cofinanțare din fondurile ESI până la sfârșitul anului 2023 ⁽⁶⁾.

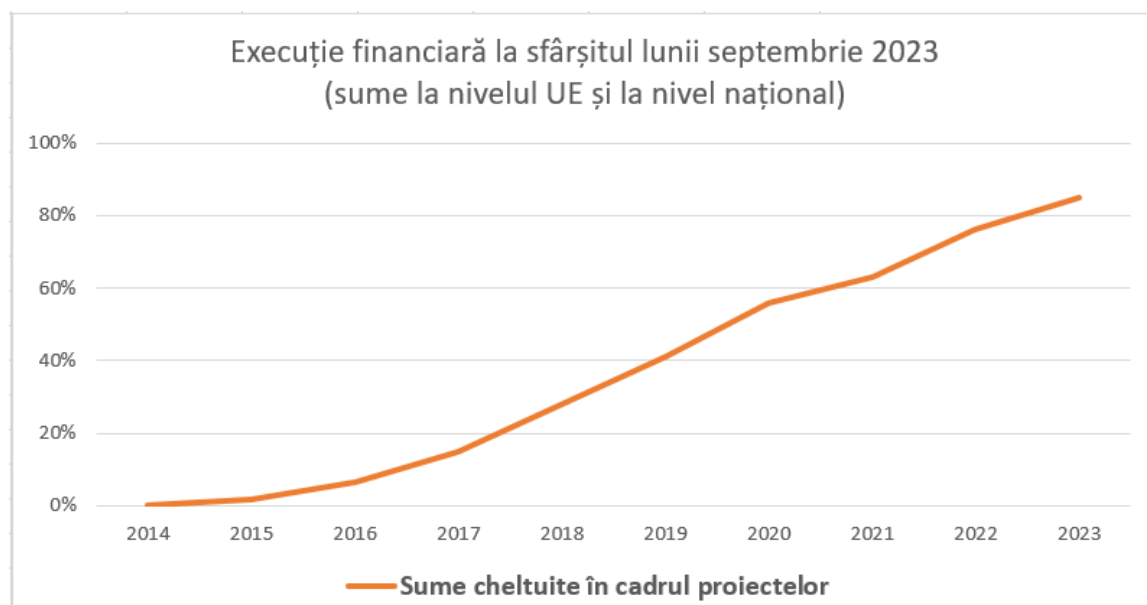
Figura de mai jos prezintă tendința cheltuielilor aferente proiectelor pe parcursul ciclului de punere în aplicare, în raport cu suma totală planificată. Aceste sume rămân o indicație a nivelului de angajament față de obiective, deoarece statele membre pot solicita ajustări ale sumelor planificate. Unele dintre rapoartele anuale ale statelor membre se referă, de exemplu, la provocări în ceea ce privește punerea în aplicare a unor proiecte specifice sau cu capacitate de absorbție, ceea ce poate duce la ajustări înainte de sfârșitul perioadei de punere în aplicare. La sfârșitul anului 2022, 76 % din suma totală planificată fusese cheltuită pentru proiecte. Conform celor mai recente date financiare disponibile la sfârșitul lunii septembrie 2023, 85 % din totalul investițiilor planificate au fost cheltuite pe proiecte.

⁽⁴⁾ [REGULAMENTUL \(UE\) NR. 1303/2013](#) AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

⁽⁵⁾ Detaliile privind execuția financiară pentru fiecare fond și pentru fiecare stat membru sunt prezentate în anexe.

⁽⁶⁾ În cazul FEADR, costurile sunt eligibile până la sfârșitul anului 2025.

Figura 1 Execuția financiară

În ceea ce privește plățile efectuate de Comisie, la sfârșitul anului 2022 au fost plătite statelor membre 412 miliarde EUR (75 % din resursele UE pentru întreaga perioadă). La sfârșitul lunii septembrie 2023, această sumă a crescut la 460 de miliarde EUR, ridicând plățile la 84 % din sumele planificate de UE. Analizând mai în detaliu, rata de absorbție pentru FEDR, FC și FSE este aproape identică cu cea înregistrată la sfârșitul lunii septembrie 2015, ultimul an de eligibilitate pentru perioada de programare 2007-2013. Experiența perioadelor de programare anterioare sugerează că rata de utilizare va continua să crească într-un ritm accelerat până la încheierea programelor ⁽⁷⁾.

În același timp, în 2022, au fost dezangajate 66,75 milioane EUR⁽⁸⁾. Comisia monitorizează în permanență programele cu performanțe mai scăzute pentru a sprijini mai bine punerea în aplicare a măsurilor incluse în acestea.

În cele din urmă, este important de remarcat faptul că imaginea agregată prezentată în acest raport ascunde variații importante de la un stat membru la altul. O prezentare detaliată a execuției financiare pentru fiecare stat membru este inclusă în anexe.

2.2. Răspunsul la pandemia de COVID-19

Ca răspuns la pandemia de COVID-19, UE a adoptat cel mai mare pachet de redresare de până acum pentru a ieși mai rezilientă din criză și pentru a sprijini transformarea digitală și verde a Europei, inclusiv Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU), precum și Mecanismul de redresare și reziliență, cel mai mare instrument de finanțare, în cadrul NextGenerationEU. În 2022, a fost pusă la dispoziție a doua tranșă a REACT-EU, în valoare de 11 miliarde EUR. Până la sfârșitul anului 2022, întreaga sumă de 50,6 miliarde EUR fusese programată prin FEDR și FSE. Până la sfârșitul lunii septembrie 2023, 26,2 miliarde EUR au fost plătite prin intermediul programelor.

⁽⁷⁾ Administrațiile naționale au tendința de a transmite Comisiei cereri de rambursare spre sfârșitul exercițiului financiar.

⁽⁸⁾ Această cifră include 49,4 milioane EUR sub formă de dezangajări din FEDR și FC, 15,7 milioane EUR sub formă de dezangajări din FEADR și 1,65 milioane EUR sub formă de dezangajări din FEPAM. Nu au existat dezangajări pentru FSE în 2022.

Finanțarea a fost acordată instituțiilor medicale, cercetătorilor, patronilor de întreprinderi, angajaților și persoanelor vulnerabile și a permis achiziționarea a 3,7 miliarde de echipamente individuale de protecție și a aproximativ 12 500 de ventilatoare, precum și sprijinirea a peste 920 000 de întreprinderi ⁽⁹⁾.

Începând din septembrie 2023, 8,7 miliarde EUR au fost alocate pentru investiții verzi în cadrul REACT-EU (din care 6,6 miliarde EUR pentru acțiuni în domeniul climei) și 3,1 miliarde EUR pentru economia digitală; 8,7 miliarde EUR au fost alocate întreprinderilor și sprijinului pentru întreprinderi; 8,8 miliarde EUR pentru sectorul sănătății și 12,7 miliarde EUR pentru măsuri privind piața forței de muncă.

În contextul politicii de coeziune, în cadrul REACT-EU, FSE este principala sursă de sprijin pentru serviciile sociale, menținerea locurilor de muncă și susținerea grupurilor vulnerabile, în conformitate cu Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale. Acest lucru a fost realizat prin promovarea sprijinului pentru acorduri de lucru cu program redus, salarii suplimentare pentru personalul medical, echipamente IT, echipamente de protecție și servicii pentru grupurile vulnerabile.

FEPAM a introdus sprijin de urgență pentru a compensa încetarea temporară a activităților de pescuit și suspendarea sau reducerea producției și a prelucrării din acest domeniu în contextul pandemiei de COVID-19. Un buget de 210 milioane EUR din finanțarea FEPAM a fost angajat pentru atenuarea impactului pandemiei de COVID-19 și mai mult de jumătate (59 %) din această sumă a fost alocată pentru a atenua impactul încetării temporare a activităților de pescuit.

Exemple de proiecte finanțate din fondurile ESI care contribuie la răspunsul la criza provocată de pandemia de COVID-19

În Italia și Spania, o mare parte a campaniei de vaccinare împotriva virusului COVID-19 a fost cofinanțată prin fonduri REACT-EU. Peste 2,5 miliarde EUR au fost utilizate pentru a asigura dozele de vaccinuri necesare pentru a proteja întreaga populație a celor două țări.

Prin proiectul „Planul digital” pus în aplicare în orașul Montpellier din Franța, REACT-EU a contribuit la eliminarea deficitului de echipamente digitale în școlile locale, care a fost constatat în timpul pandemiei de COVID-19. Grantul de 3,5 milioane EUR din REACT-EU a permis dotarea fiecărui profesor cu un laptop și echiparea fiecărei clase cu un videoproector, cu scopul de a asigura continuitatea pedagogică, precum și modernizarea metodelor de predare și învățare. Acest lucru va contribui la îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor digitale, la reducerea eșecului școlar și la asigurarea continuității pedagogice în cazul unei noi crize sanitare.

În Finlanda, [proiectul KoroKausi, finanțat de FEADR](#), a ajutat fermierii să depășească deficitul grav de lucrători sezonieri, cauzat de pandemia de COVID-19, care a provocat falimentul mai multor ferme. Proiectul a contribuit la găsirea de angajați pentru aproape toate fermele care au apelat la acest serviciu. Au fost realizate campanii de comunicare și a fost creată o platformă de comunicare online, cu aproximativ 7 000 de utilizatori înregistrați, iar numărul locurilor de muncă disponibile în ferme a atins un nivel maxim de aproximativ 2 100. Proiecte similare ca răspuns la pandemia de COVID-19 au fost finanțate din FEADR în multe alte state membre.

⁽⁹⁾ Aceste informații sunt disponibile în [Tabloul de bord privind COVID-19](#) de pe Platforma de date deschise privind coeziunea.

3. IMPLEMENTAREA PE TEME PRINCIPALE

Următoarele secțiuni oferă o imagine de ansamblu a realizărilor fondurilor ESI în funcție de principalele domenii de politică și teme, astfel cum au fost raportate de către statele membre la sfârșitul anului 2022.

3.1. Creștere inteligentă

Utilizarea fondurilor ESI pentru a promova cercetarea și inovarea este esențială pentru a ajuta statele membre și regiunile să creeze condițiile necesare pentru creșterea economică la fața locului. Sprijinirea inovării prin strategii de specializare inteligentă este esențială pentru o serie de priorități ale Comisiei (în special pentru Pactul verde european, o economie în serviciul cetățenilor și pregătirea UE pentru era digitală.

Până la sfârșitul anului 2022, au fost înregistrate următoarele realizări:

- aproximativ 5 milioane de IMM-uri au primit sprijin, ceea ce reprezintă o creștere de 25 % față de cele 4 milioane de întreprinderi care beneficiaseră de sprijin la sfârșitul anului 2021;
- peste 75 000 de întreprinderi au cooperat cu instituții de cercetare;
- aproximativ 37 000 de întreprinderi au introdus pe piață produse noi, depășind obiectivul de 32 000 de întreprinderi, stabilit prin programe;
- peste 7,8 milioane de gospodării beneficiau deja de acces îmbunătățit la banda largă, datorită proiectelor finanțate de FEDR. Se preconizează că aproape 12 milioane de gospodării vor beneficia de un acces îmbunătățit la banda largă până la sfârșitul anului 2023.
- În zonele rurale, peste 1 900 de operațiuni de investiții au primit din partea FEADR sprijin în valoare totală de peste 1,1 miliarde EUR pentru a spori accesibilitatea, utilizarea și calitatea TIC . Peste 5,1 milioane de persoane din zonele rurale au beneficiat de îmbunătățirea infrastructurii sau a serviciilor informatice.

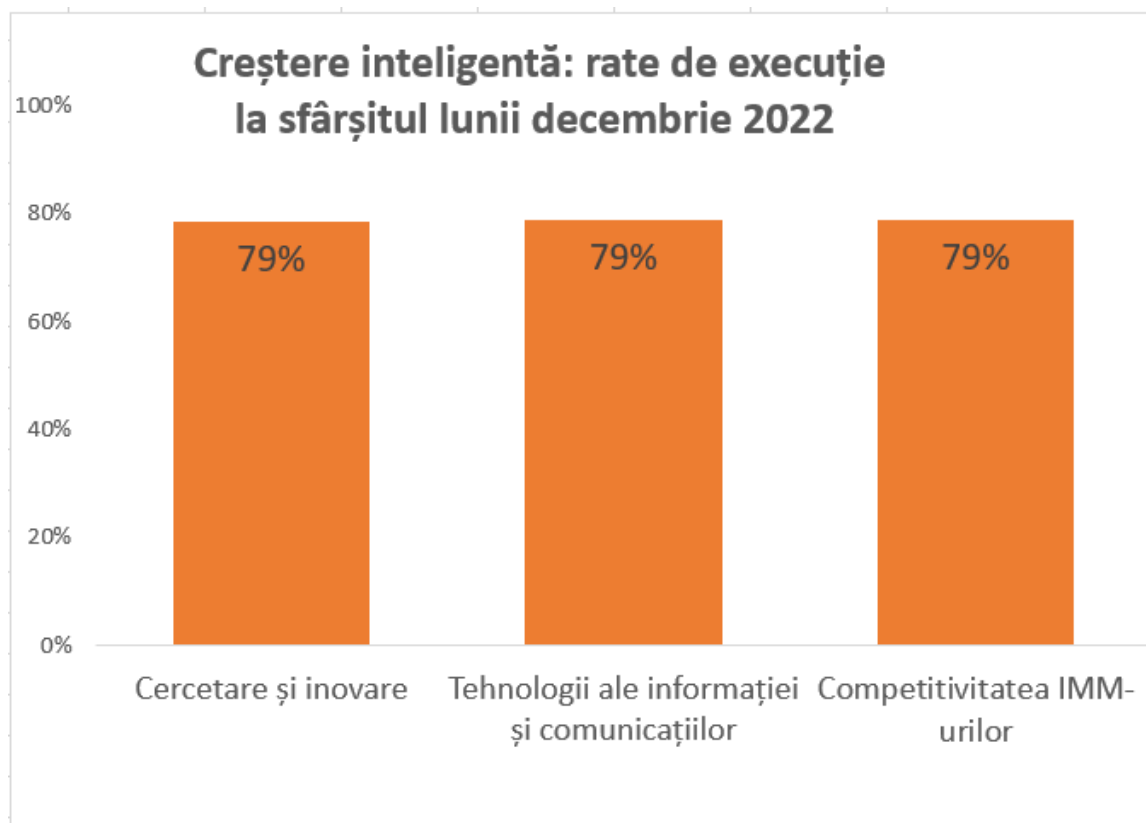
Investițiile în creșterea inteligentă reprezintă aproximativ 28 % din totalul finanțării ESI. 211 miliarde EUR au fost dedicate celor trei teme care fac parte din capitolul privind creșterea inteligentă: **cercetare și inovare** (74 de miliarde EUR), **tehnologia informației și comunicațiilor** (19 miliarde EUR) și **competitivitatea IMM-urilor** (118 miliarde EUR) ⁽¹⁰⁾.

Până la sfârșitul anului 2022, 166 de miliarde EUR (reprezentând 79 % din alocarea pentru acest capitol) fuseseră deja plătite beneficiarilor proiectelor. Aceasta reprezintă o creștere de 16 puncte procentuale față de anul precedent. Figura de mai jos prezintă o defalcare mai detaliată a ratei de execuție pentru fiecare dintre cele trei teme.

Figura 2 Ratele de execuție pentru creșterea inteligentă

Nu există diferențe semnificative între diversele teme în ceea ce privește progresele financiare.

⁽¹⁰⁾ Sumele agregate pentru principalele domenii de politică sunt mai mari decât cele specifice pentru fiecare obiectiv tematic incluse în anexa 1.1. Aceasta se datorează realocării investițiilor raportate în cadrul „obiectivelor multitematice”.

În cazul investițiilor în activități de cercetare și inovare, 79 % din suma totală planificată a fost deja cheltuită. Acest lucru este comparabil cu tema tehnologiei informației și comunicațiilor, în cadrul căreia au fost cheltuite 79 % din sumele totale.

Fondurile ESI permit, de asemenea, întreprinderilor să se dezvolte și să devină mai productive și mai competitive și să introducă soluții inovatoare. În total, 118 miliarde EUR (16 % din bugetul total) sunt planificate pentru creșterea competitivității IMM-urilor din UE, cea mai importantă temă din buget. Până la sfârșitul anului 2022, 79 % din suma planificată fusese deja cheltuită.

Exemple de proiecte finanțate din fondurile ESI care contribuie la creșterea inteligentă

Programul regional italian FEDR-Sicilia a contribuit cu 7,5 milioane EUR pentru a sprijini infrastructura de cercetare a [Institutului mediteraneean pentru transplant și terapii specializate avansate](#) (ISMETT). Centru de excelență pentru transplant și spital de referință pentru întreaga zonă mediteraneeană, ISMETT este implicat în proiecte de cercetare importante pentru a le oferi

pacienților cele mai avansate terapii pentru insuficiența organelor vitale în stadiu terminal.

Proiectul [Sustainable Bottom Line 2.0](#) a primit 1,8 milioane EUR din FEDR pentru a sprijini IMM-urile din regiunea capitalei Danemarcei să dezvolte întreprinderi verzi și circulare. Aproximativ 100 de întreprinderi au primit o evaluare a potențialului de circularitate și aproximativ 80 de întreprinderi au dezvoltat modele economice verzi și circulare care au condus la utilizarea eficientă a energiei și a resurselor, la îmbunătățirea competitivității și la sporirea potențialului de creștere. Acest lucru a contribuit la reducerea cu aproape 7 000 de tone a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), la reducerea cu aproape 100 000 de gigajouli (GJ) a consumului de energie și la reducerea cu aproape 2 000 de tone a consumului de materiale.

FEDR a investit aproximativ 4 milioane EUR în dezvoltarea unui [centru de formare practică](#) în cadrul Centrului de formare profesională tehnică din Kaunas, Lituania. Proiectul a constat în modernizarea clădirilor, crearea unui mediu modern pentru formarea specialiștilor în domeniul reparării aeronavelor și achiziționarea de echipamente de formare specializate. În cadrul proiectului s-a creat prima bază de formare practică din Lituania pentru repararea aeronavelor și pentru repararea vehiculelor hibride.

FEDR a oferit sprijin [Centrului de excelență CYENS](#) din Nicosia, Cipru. Centrul este un integrator al cercetării academice și al inovării industriale cu scopul de a promova o creștere științifică, tehnologică și economică durabilă. Acesta facilitează exploatarea rezultatelor cercetării și sprijină întreprinderile nou-înființate inovatoare în domenii precum mass-media interactivă, sistemele inteligente, tehnologiile emergente (de exemplu, inteligența artificială și 5G) și arta și tehnologia. Centrul promovează măsuri în beneficiul ciprioților greci și turci.

FEPAM a sprijinit Wageningen University & Research din Țările de Jos în dezvoltarea unui instrument digital pentru punerea în aplicare a unui „[pescuit documentat integral](#)”. Instrumentul utilizează inteligența artificială pentru a recunoaște automat specia și dimensiunea fiecărui pește, facilitând astfel manipularea peștelui și înregistrarea capturilor la bordul navelor și furnizând date valoroase pentru gestionarea pescuitului. Instrumentul sporește transparența nu numai pentru sector, ci și pentru consumatori și ONG-uri. Instrumentul ar putea facilita, de asemenea, gestionarea pescuitului pentru toți partenerii.

Proiectul „[North Sweden Cleantech](#) – the climate smart innovation site of the future” (Situl de inovare inteligent din punct de vedere climatic al viitorului) a sprijinit întreprinderile care lucrează în domeniul tehnologiilor curate, al tehnologiei verzi și al soluțiilor durabile. FEDR a contribuit cu 1 milion EUR la consolidarea capacității de inovare a IMM-urilor. Platforma oferă sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor și servește drept forum de colaborare în rețea pentru peste 100 de întreprinderi din nordul Suediei.

În Portugalia, programul Lisboa 2020 a finanțat [Institutul de biologie experimentală și tehnologică \(IBET\)](#) cu 7,7 milioane EUR pentru construirea unei clădiri cu spații de laborator și platforme de producție analitică și biologică. Prin urmare, a fost inițiat un nou ciclu de progrese tehnice și științifice în noua clădire, în special prin parteneriate cu industria biofarmaceutică (mai exact în

domeniul vaccinurilor și al terapiei genetice și celulare). Clădirea reprezintă un pas înainte în ceea ce privește eficiența energetică, cu sisteme de umbrire, unități de tratare a aerului cu recuperare de energie, un sistem centralizat de gestionare tehnică și iluminat inteligent. Atunci când va fi complet operațional, proiectul va include o echipă care va ajunge la 25 de tehnicieni până în 2025.

În Irlanda, FEADR a sprijinit satele Piltown și Fiddown (sud-estul Irlandei), care nu fuseseră incluse în planul național de bandă largă, pentru a-și construi propria rețea în bandă largă deținută de comunitate. Proiectul [Broadband 4 Our Community](#) a devenit un model de inovare socială și financiară și a fost în măsură să atragă cofinanțare din partea întreprinderilor locale pentru a sprijini și a facilita instalarea infrastructurii necesare pentru crearea unei rețele „fibre to the premises” (fibră până în interiorul clădirii). Proiectul a furnizat internet de mare viteză unui număr de 750 de locuințe și întreprinderi din Piltown și Fiddown.

3.2. Creștere durabilă

Fondurile ESI sprijină investițiile într-o economie neutră din punct de vedere climatic, curată și circulară, precum și în domeniul mediului și al adaptării la schimbările climatice. Prin urmare, ele aduc o contribuție importantă la realizarea obiectivelor Pactului verde european.

Până la sfârșitul anului 2022, au fost înregistrate următoarele realizări concrete:

- a fost deja instalată o capacitate de producție de energie din surse regenerabile de 6 000 MW (obiectivul este de 8 700 MW);
- peste 550 000 de gospodării au beneficiat de condiții îmbunătățite de performanță energetică (obiectivul este de 620 000 de gospodării);
- un consum de energie de 3,5 terawați-oră a fost economisit anual în clădirile publice (reducerea vizată este de 6,5 terawați-oră);
- măsurile de protecție împotriva inundațiilor vor reduce vulnerabilitatea a aproape 20 de milioane de persoane, dintre care 17 milioane sunt în prezent mai puțin expuse riscurilor de inundații datorită investițiilor sprijinite;
- s-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește îmbunătățirea gestionării terenurilor agricole și forestiere în legătură cu refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor, inclusiv a biodiversității, a apei și a solului, sechestrarea și conservarea carbonului, precum și reducerea emisiilor de gaze cu

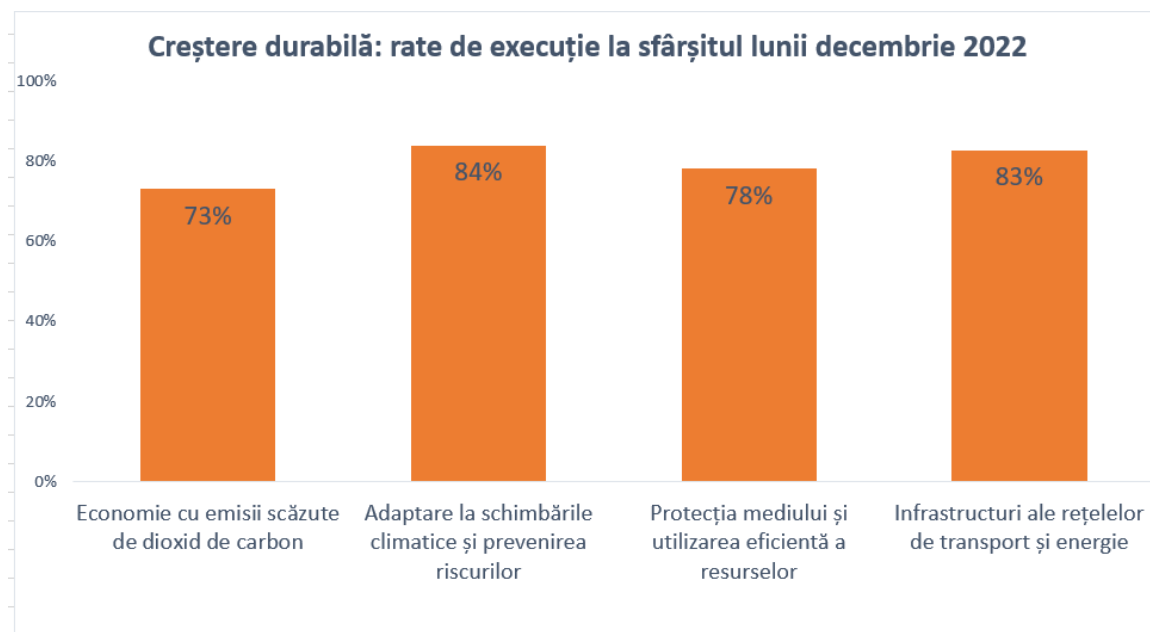
efect de seră și a emisiilor de amoniac în agricultură. La sfârșitul anului 2022, UE își depășise deja obiectivele pentru 2025 în aceste domenii;

- 1,8 miliarde EUR (reprezentând aproximativ 34 % din sprijinul total acordat de FEPAM sectoarelor pescuitului și acvaculturii) au fost alocate pentru a conserva și a proteja mediul, de exemplu prin protejarea zonelor Natura 2000, precum și pentru a promova utilizarea eficientă a resurselor și reducerea deșeurilor.

Investițiile în creșterea durabilă reprezintă aproximativ 37 % din totalul finanțării ESI. 273 miliarde EUR sunt planificate pentru cele patru teme ale capitolului privind creșterea durabilă. Ele cuprind investiții în: **economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon** (55 miliarde EUR), măsuri de **adaptare la schimbările climatice și prevenire a riscurilor** (51 miliarde EUR), **protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor** (90 miliarde EUR) și sprijin pentru **infrastructuri de rețea în domeniul transporturilor și al energiei** (77 miliarde EUR).

Până la sfârșitul anului 2022, cheltuielile se ridicau la 217 miliarde EUR (80 % din totalul planificat pentru acest capitol). Figura de mai jos prezintă o defalcare mai detaliată a ratei de execuție pentru fiecare dintre cele patru teme.

Figura 3 Ratele de execuție pentru creșterea durabilă

Există diferențe importante între diversele teme în ceea ce privește progresele financiare. Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea riscurilor reprezintă tema cu cel mai rapid progres (84 % din bugetul total a fost deja cheltuit până la sfârșitul anului 2022). Investițiile în infrastructurile de rețea în transporturi și energie au continuat să se accelereze (83 % din totalul sumelor planificate fiind deja cheltuite). Pe locul următor în materie de cheltuieli se află protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor (78 % din bugetul total fiind deja cheltuit, puțin sub media aferentă obiectivului de creștere durabilă). Tema cu cele mai slabe performanțe este economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon (doar 73 % din bugetul total deja cheltuit).

Fondurile ESI au reprezentat principalul sprijin financiar public al UE pentru energia curată. Acestea au finanțat eficiența energetică prin renovarea clădirilor, dezvoltarea surselor regenerabile de energie și a rețelelor energetice. Acest lucru a permis mai multor state membre să instituie programe de renovare la scară largă pentru clădirile rezidențiale, astfel încât mii de gospodării beneficiază în prezent de facturi reduse la energie și de un confort sporit. IMM-urile au primit, de asemenea, sprijin pentru a-și îmbunătăți eficiența energetică, a-și reduce costurile cu energia și a-și îmbunătăți competitivitatea.

Totodată, s-a acordat un sprijin semnificativ pentru stimularea investițiilor în surse regenerabile de energie (de exemplu energiile marine, dar și utilizarea energiei solare și eoliene, cum ar fi în comunitățile energetice și în instalațiile la scară mică). Acest sprijin a contribuit la securitatea energetică și la crearea de noi locuri de muncă și de noi întreprinderi în sectorul energiei din surse regenerabile al UE. Fondurile ESI au fost investite în infrastructura-cheie de energie electrică și gaze, care este în prezent esențială pentru asigurarea unei piețe interne funcționale a energiei.

Urmărirea sprijinului acordat pentru acțiuni climatice

UE a stabilit un obiectiv global al cheltuielilor legate de climă de cel puțin 20 % din bugetul UE pentru perioada 2014-2020. Fondurile ESI alocă 26 % din bugetul lor total obiectivelor politicilor climatice. Investițiile în economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon, economia circulară, prevenirea riscurilor, protecția mediului, mobilitatea urbană

curată și activitățile de cercetare și inovare se numără printre elementele care contribuie la realizarea acestor obiective.

Până la sfârșitul anului 2022, 25,3 miliarde EUR fuseseră cheltuite pentru proiecte în cadrul FEDR. În cadrul FEADR, au fost cofinanțate o gamă largă de acțiuni, cu un total de 58 % (78,7 miliarde EUR) din alocarea totală a FEADR în ceea ce privește politicile climatice.

Cu toate acestea, unele state membre raportează provocări în punerea în aplicare a programelor (inclusiv proiectele care contribuie la îndeplinirea obiectivelor climatice). Comisia monitorizează în permanență programele cu performanțe mai scăzute, pentru a le ajuta să își pună în aplicare mai bine acțiunile. Anexa 3 oferă mai multe detalii cu privire la alocarea și utilizarea altor fonduri legate de climă⁽¹⁾).

Exemple de proiecte finanțate din fondurile ESI care contribuie la creșterea durabilă

Renovarea Rețelei [feroviare din Moravia de Sud](#) a fost una dintre cele mai mari investiții în cadrul politicii de coeziune din Cehia. Renovarea acestei linii a implicat, de asemenea, achiziționarea a 37 de trenuri electrice noi. Investiția va contribui la decongestionarea traficului la orele de vârf în zona feroviară aglomerată din regiunea Moravia de Sud, care transportă aproximativ 22 de milioane de călători în fiecare an. Acest proiect a beneficiat de finanțare în valoare de 223 de milioane EUR în cadrul politicii de coeziune (bugetul

total al proiectului a fost de 265 de milioane EUR).

În Carintia, Austria, proiectul [LOCA2Transformation](#) a fost sprijinit din fondurile REACT-EU. Proiectul a avut ca obiectiv să sensibilizeze întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectoarele tradiționale mari consumatoare de energie din Carintia Inferioară cu privire la chestiunea neutralității climatice și să le ajute să contribuie la îndeplinirea obiectivelor Pactului verde european. Cercetători de la Universitatea Alpen Adria și centrul de cercetare Joanneum Research au efectuat o anchetă statistică în rândul întreprinderilor, au organizat ateliere și au elaborat un [manual](#) pentru întreprinderi cu privire la modul în care acestea își pot transforma modelele de afaceri pentru a atinge obiectivele pactului verde.

Insula franceză Réunion a instituit un sistem de [cupoane fotovoltaice](#) pentru a permite montarea de instalații solare fotovoltaice în gospodării private conectate la sistemul public de distribuție a energiei electrice. FEDR a contribuit cu 5,7 milioane EUR la

⁽¹⁾ Urmărirea acțiunilor în domeniul climei din cadrul politicii de coeziune poate fi explorată în cadrul [instrumentului de urmărire a cheltuielilor legate de climă](#) de pe Platforma de date deschise privind coeziunea.

punerea în aplicare a acestui proiect (aproape 85 % din bugetul total al proiectului). Proiectul contribuie la reducerea amprente de carbon și la dezvoltarea unui model local de producere a energiei electrice verzi și răspunde nevoilor cetățenilor, încurajându-i să își asume un rol activ în tranziția energetică a insulei Réunion.

Prin intermediul Fondului de coeziune, Bulgaria a investit 42 de milioane EUR într-un proiect vital de îmbunătățire a transportului urban și a calității aerului în Sofia, prin achiziționarea a 29 de tramvaie moderne. Această modernizare a redus nu numai emisiile, ci și costurile de întreținere și cu energia electrică, sporind totodată eficiența operațională. Promovarea utilizării tramvaielor în locul autoturismelor personale reprezintă un pas important către un aer mai curat și un transport urban durabil în Sofia.

În Slovenia, Fondul de coeziune a investit în trenuri mai bune pentru navetiști, contribuind cu 101 milioane EUR la modernizarea liniei de cale ferată Maribor-Šentilj. În prezent, circulă 84 de trenuri (în loc de 67), în fiecare zi, între al doilea oraș ca mărime din Slovenia și frontiera Austriei, ruta având 18 kilometri de linii noi de cale ferată, 12 kilometri de bariere fonice și stații modernizate de tip „*park-and-ride*” (parchează și călătorește).

FEPAM a oferit sprijin financiar proiectului [PuertAlMar](#) în portul Vigo din Spania. Portul urmărește o strategie ambițioasă de creștere albastră, care include un obiectiv de refacere a ecosistemelor marine din zona portuară și de colaborare cu publicul pentru a mări gradul de conștientizare al cetățenilor cu privire la biodiversitatea marină. Prin proiectul PuertAlMar, în port au fost testate materiale biomimetice inovatoare, care au stimulat cu succes prezența faunei nevertebrate marine locale, ceea ce ajută în cele din urmă la atragerea speciilor mai mari și la refacerea unor ecosisteme sănătoase.

În Malta, Fondul de coeziune a sprijinit înființarea unui mecanism de recuperare de tip multi-materiale în Hal Far. Obiectivul este de a îmbunătăți capacitatea de gestionare a deșeurilor prin separarea materialelor care pot fi valorificate înainte ca reziduurile să fie transportate la depozitele de deșeuri, prin reducerea deșeurilor din depozitele de deșeuri și prin maximizarea reutilizării.

Instalația va colecta lemn, materiale textile, deșeuri electrice și echipamente electronice. Se preconizează că va avea o capacitate de aproximativ 14 000 de tone în primii ani, care va crește la aproape 20 000 de tone până în 2029. Acest proiect va salva terenuri prețioase pe insulă și va proteja mediul.

Proiectul „[E-BUS RGTR](#)”, finanțat în cadrul REACT-EU, a dotat rețeaua regională de autobuze cu autobuze electrice noi în Luxemburg. Acest proiect în valoare de 35 de milioane EUR contribuie la obiectivul politicii de coeziune de a reduce emisiile de CO₂

provenind de la vehiculele cu motoare cu ardere internă. Este vorba despre un proiect-pilot, iar instalarea de linii de autobuze electrice va fi continuată, obiectivul fiind ca rețeaua de autobuze din Luxemburg să aibă emisii egale cu zero până în 2030.

Cel mai mare sistem de încălzire geotermală din UE a fost inaugurat la Szeged, în sudul Ungariei, în 2023. UE a contribuit cu 23 de milioane EUR la furnizarea de energie curată, din surse regenerabile și la prețuri accesibile pentru peste 28 000 de gospodării și peste 400 de clădiri publice din zonă. Acest lucru va reduce costurile cu energia și emisiile de gaze cu efect de seră ale orașului cu 60 %.

Faptul că peste 25 % din populația UE trăiește în zone cu resurse geotermale suficiente înseamnă că multe alte regiuni ale UE pot utiliza energia din surse regenerabile pentru a nu mai depinde de gazele rusești.

În Estonia, FEADR a sprijinit o întreprindere rurală nou înființată pentru a dezvolta un material inovator de ambalare care să înlocuiască învelișul cu bule din plastic cu deșeuri de lână. [Proiectul Woola](#) contribuie la reducerea deșeurilor, deoarece, în mod normal, fermierii ar îngropa sau ar arde până la 90 % din lâna produsă în fiecare an. Proiectul contribuie și la instituirea unui sistem practic de reciclare a deșeurilor de lână. În plus, materialele de ambalare pe bază de lână pot fi reutilizate în mod durabil de mai multe ori, așadar a fost instituit un sistem de returnare pentru clienți. Proiectul sprijină, de asemenea, crearea de noi oportunități de angajare.

Prevenirea și combaterea incendiilor forestiere în pădurile și zonele rurale din Grecia și Italia reprezintă una dintre cele mai mari provocări pentru pompierii locali. Detectarea timpurie a incendiilor forestiere în regiunile Apulia din Italia și Epir din Grecia este posibilă în prezent datorită unei rețele de camere de luat vederi, senzori și stații meteorologice. Modelele computerizate contribuie la anticiparea propagării incendiilor, asigurând o intervenție rapidă și

eficientă a autorităților. [Proiectul OFIDIA2](#) finanțat de FEDR contribuie la salvarea proprietăților și a vieților amenințate de un număr tot mai mare de incendii forestiere în lunile de vară calde și secetoase din regiunea mediteraneeană. O rețea de camere de înaltă definiție, senzori și stații meteorologice, conectate la camerele de control, acoperă 100 de hectare de pădure în Apulia. În Grecia, camerele, dronele și două vehicule de teren supraveghează peste 15 000 km² de pădure în Epirus.

În Polonia, a fost inaugurat cel mai lung tunel subacvatic din UE, finanțat din fonduri europene. [Tunelul Świna](#) leagă insulele Uznam și Wolin, precum

și centrul orașului Świnoujście de restul țării. Tunelul permite transportul fără întreruperi pentru localnici și vizitatori și servește drept catalizator pentru dezvoltarea economică a regiunii. Orașul Świnoujście este, de asemenea, una dintre principalele destinații turistice ale Poloniei, atrăgând aproximativ 2,5 milioane de vizitatori pe an, care vor beneficia acum și de noul tunel. Proiectul a primit finanțare în valoare de 162,3 milioane EUR în cadrul politicii de coeziune (bugetul total a fost de 191,5 milioane EUR).

În acest an, a fost deschis podul suspendat de la Brăila, din România, unul dintre cele mai mari proiecte finanțate prin politica de coeziune. Podul leagă porturile de la Marea Neagră și Delta Dunării de restul țării și, mai departe, de rețeaua transeuropeană de transport. Contribuția UE la acest proiect se ridică la 363 de milioane de euro

din fondurile politicii de coeziune. Podul are o lungime de doi kilometri, fiind situat la o înălțime de 38 de metri deasupra fluviului și având patru benzi. Este cel mai mare pod din România și cel mai mare pod peste Dunăre, ocupând locul trei în topul celor mai mari poduri suspendate din UE. Este de așteptat ca, prin deschiderea acestui pod, durata deplasării să se reducă cu aproximativ 50 de minute, iar podul să fie traversat zilnic de aproximativ 11 400 de vehicule.

Un sprijin substanțial din partea FEDR a permis finalizarea podului Pelješac din Croația în iulie 2022. Podul are o lungime mai mare de 2,4 km și asigură o legătură rutieră directă între Croația continentală și Dalmația de Sud. Datorită podului, durata deplasării se reduce în mod semnificativ (de la 59 la 22 de minute), accesul către Dalmația de Sud fiind mai ușor.

3.3. Creștere favorabilă incluziunii

UE a continuat să își promoveze agenda socială, în special de la adoptarea Pilonului european al drepturilor sociale. În acest context, fondurile ESI au stat la baza unor reforme structurale, cum ar fi modernizarea serviciilor publice, încurajarea încadrării în muncă a tinerilor, reducerea sărăciei și a inegalităților și combaterea inegalității de gen, a lipsei de adăpost și a excluderii în materie de locuințe.

Până la sfârșitul anului 2022, proiectele dedicate îmbunătățirii oportunităților de angajare au înregistrat următoarele rezultate:

- 64,5 milioane de participanți au beneficiat de sprijin din partea FSE și a Inițiativei privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (YEI), inclusiv 22,2 milioane de șomeri și 24,9 milioane de participanți inactivi;
- dintre persoanele care au beneficiat de sprijin, 1,5 milioane de persoane erau în căutarea unui loc de muncă, 3 milioane urmau un program educațional sau de

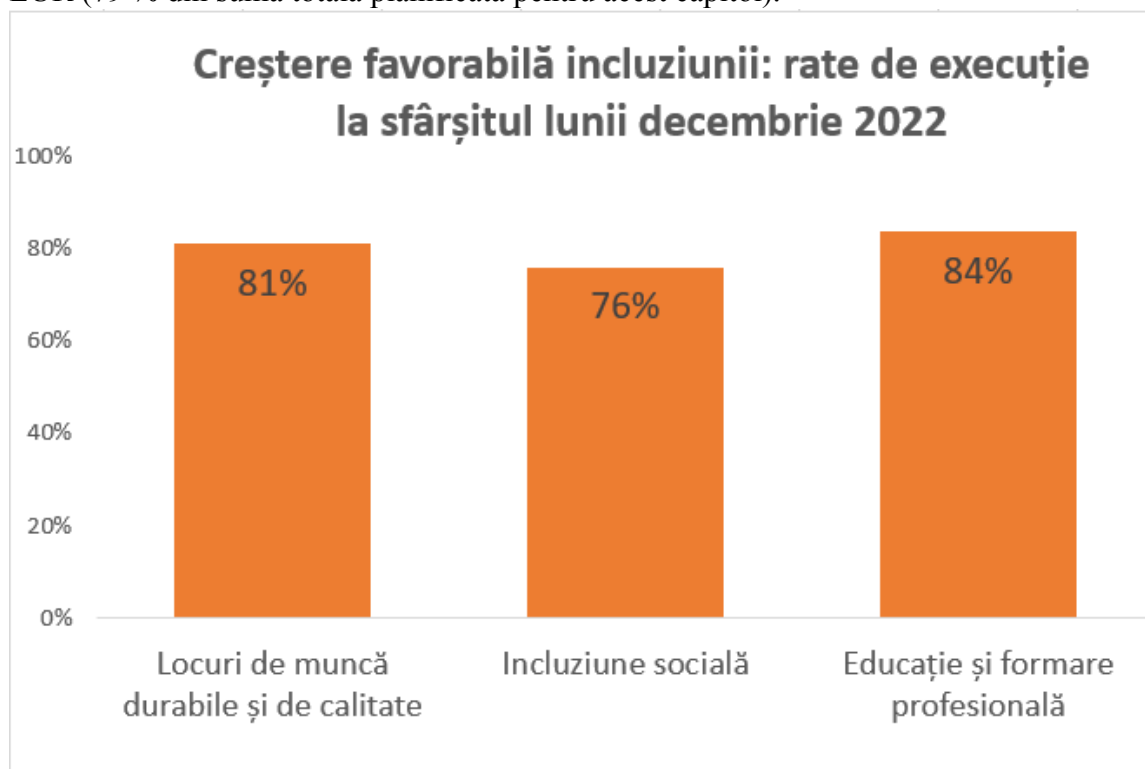
formare, 10,2 milioane obținuseră o calificare, 7,4 milioane erau angajate la data ieșirii din operațiunea FSE și 6,8 milioane au fost angajate șase luni mai târziu;

- s-a acordat sprijin pentru aproape 4,1 milioane de persoane cu handicap și puțin peste 9,1 milioane de persoane din grupuri marginalizate (de exemplu migranți, persoane cu origini străine și minorități);
- 47 % dintre participanți aveau un nivel scăzut de calificare, iar 14 % erau migranți, aveau origini străine sau aparțineau unor minorități.

Investițiile în creșterea favorabilă incluziunii reprezintă aproximativ 24 % din finanțarea totală în cadrul fondurilor ESI. 179 de miliarde EUR sunt disponibile pentru cele trei teme din acest capitol: **locuri de muncă durabile și de calitate** (60 de miliarde EUR), **incluziune socială** (71 de miliarde EUR) și **educație și formare profesională** (47 de miliarde EUR). Până la sfârșitul anului 2022, cheltuielile se ridicau la 142 de miliarde

Figura 4 Ratele de execuție pentru creșterea favorabilă incluziunii

EUR (79 % din suma totală planificată pentru acest capitol).

Există diferențe între diversele teme în ceea ce privește progresele financiare. Educația și formarea profesională reprezintă tema cu cele mai rapide progrese (84 % din bugetul total a fost deja cheltuit). Urmează investițiile în locuri de muncă durabile și de calitate (81 % din sumele totale planificate au fost deja cheltuite). Incluziunea socială ocupă ultimul loc în ceea ce privește cheltuielile (76 % din bugetul total a fost deja cheltuit – puțin sub media pentru capitolul privind creșterea favorabilă incluziunii).

Criza provocată de pandemia de COVID-19 a avut un efect de propagare asupra întregii societăți și a afectat oamenii în moduri diferite. Agenda socială a UE și Pilonul european al drepturilor sociale sunt mai mult decât oricând esențiale pentru a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și a face economiile și societățile din UE mai favorabile incluziunii, mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranziției verzi și digitale. În scenariul critic actual, fondurile

ESI susțin reformele structurale, precum modernizarea serviciilor publice, încurajarea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor și reducerea sărăciei și a inegalităților.

Instrumentele CARE și SAFE

Pentru a ajuta țările și regiunile din UE să facă față refugiaților care fug din calea agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, Comisia a propus [pachetul CARE](#) (Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa). Pe lângă acest sprijin direct pentru refugiați, măsurile CARE au contribuit la reducerea sarcinii asupra bugetelor naționale ale statelor membre prin plata unor lichidități suplimentare în valoare de aproximativ 13,6 miliarde EUR. Până în prezent, 17 state membre au utilizat mecanismele de flexibilitate propuse și au reprogramat aproximativ 1,3 miliarde EUR pentru a sprijini refugiații. Cele mai frecvente măsuri din cadrul pachetului CARE sunt includerea refugiaților de război în principalele programe de integrare socială, furnizarea de asistență medicală, alimente, asistență de bază și orientare pentru piața forței de muncă. Astfel de măsuri includ adesea și cursuri de limbi străine, educație, servicii sociale și de îngrijire a copiilor. Un sprijin similar va fi acordat în continuare în cadrul programelor pentru perioada 2021-2027, care încurajează, de asemenea, acțiunile de integrare.

[Instrumentul SAFE](#) (Sprijinirea energiei la prețuri abordabile) se axează pe consecințele prețurilor ridicate ale energiei pentru întreprinderile din anumite sectoare cu consum ridicat de energie. Instrumentul permite, de asemenea, redirecționarea mai departe a fondurilor necheltuite, astfel încât acestea să poată fi utilizate pentru a sprijini IMM-urile și gospodăriile vulnerabile afectate în mod deosebit de prețurile ridicate ale energiei și pentru a finanța schemele privind reducerea timpului de muncă pentru a menține angajații în câmpul muncii. De la intrarea sa în vigoare, la 28 februarie 2023, au început deja să apară primele modificări ale programului și se așteaptă și altele.

În ceea ce privește **incluziunea socială**, la care FSE contribuie cel mai mult, proiectele selectate până în prezent însumează o finanțare de aproximativ 62 de miliarde EUR. Ca urmare a sprijinului acordat de UE în cadrul FEDR, capacitatea infrastructurii de îngrijire a copiilor și de educație a fost extinsă pentru mai mult de 24 de milioane de persoane, iar 63 de milioane de persoane beneficiază în prezent de servicii îmbunătățite de sănătate în întreaga UE.

FEADR a sprijinit peste 175 000 de operațiuni de consolidare a incluziunii sociale în zonele rurale. De asemenea, a oferit sprijin comunităților rurale locale care își implementează propriile strategii de dezvoltare locală. Peste 3 650 de grupuri de acțiune locală, care implementează strategii de dezvoltare locală, acoperă peste 60 % din populația rurală a UE și reunesc părți interesate din sectorul public, privat și al societății civile din zone specifice.

O măsură specifică a fost activată în cadrul FEADR pentru a oferi sprijin temporar excepțional fermierilor și IMM-urilor rurale care au fost afectate în mod deosebit de impactul invadării pe scară largă a Ucrainei de către Rusia. Măsura a fost pusă în aplicare în 26 de programe naționale sau regionale de dezvoltare rurală din 10 state membre, cu o valoare totală planificată a cheltuielilor publice de 548 de milioane EUR. Până la sfârșitul anului 2022, peste 34 000 de ferme și 450 de IMM-uri au beneficiat de sprijin în cadrul măsurii.

În ceea ce privește **educația și formarea**, au fost alocate 52 de miliarde EUR pentru proiectele selectate. Până la sfârșitul anului 2022, de sprijinul acordat prin FSE și YEI

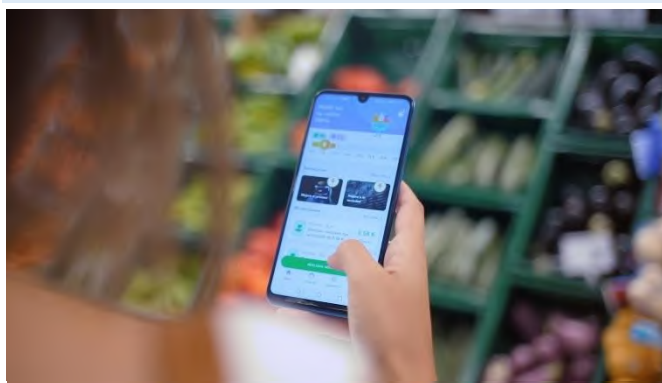
(inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri”) au beneficiat 29,8 milioane de persoane cu un nivel scăzut de calificare, acest sprijin ajutând 10,2 milioane de persoane să obțină o calificare și 3 milioane să participe la programe de educație și formare.

Exemple de proiecte finanțate din fondurile ESI care contribuie la creșterea favorabilă incluziunii

[Sala de sport Pelgulinna](#) din capitala Estoniei, Tallinn, a fost deschisă în septembrie 2023. Clădirea a respectat principiile arhitecturii durabile (noul Bauhaus european), iar principalul material de construcție utilizat a fost lemnul din surse locale. Școala oferă un mediu de învățare modern și inovator și are capacitate pentru aproximativ 330 de elevi. FEDR a furnizat finanțare în valoare de 28 de milioane EUR (bugetul total a fost de 33 de milioane EUR).

Inițiativa FAST-CARE a jucat un rol esențial în sprijinirea Slovaciei pentru a face față crizei umanitare și a gestiona consecințele invadării de către Rusia a Ucrainei vecine. Pentru a sprijini primirea și adăpostirea refugiaților de război s-a mobilizat un buget în valoare de peste 300 de milioane EUR. Inițiativa a acoperit costurile serviciilor de transport, ale asistenței psihologice și medicale. În plus, elevii ucraineni au primit vouchere pentru a achiziționa echipamente informatice în vederea accelerării integrării lor în sistemul de învățământ slovac.

În Spania, finanțarea UE a ajutat Institutul de Finanțe din Valencia să deschidă o linie de credit prin care se oferă împrumuturi participative pentru a sprijini creșterea și dezvoltarea întreprinderilor nou-înființate în comunitatea autonomă spaniolă Valencia. Se acordă prioritate întreprinderilor care demonstrează un grad ridicat de inovare. Un exemplu de

întreprindere sprijinită prin împrumuturi este [FoodRation4All](#), care este dedicată acțiunilor cu impact social în sectorul alimentar. Principalul proiect al societății se intitulează „Nadie sin su ración diaria” (Nicio persoană fără rația zilnică). Proiectul constă într-o aplicație care facilitează donațiile către băncile de alimente și, prin urmare, sprijină incluziunea socială a persoanelor care trăiesc din astfel de donații.

Proiectul „Servicii comunitare integrate” din România, finanțat din FSE, oferă servicii de sprijin pentru peste 100 de comunități marginalizate. Românii vulnerabili au găsit sprijinul de care aveau nevoie pentru a putea gestiona un mediu dificil, având șansa de a primi educație și servicii medicale esențiale și de a evita izolarea și excluziunea socială. Scopul proiectului a fost de a remedia nivelurile scăzute de educație și accesul limitat la servicii sociale și medicale, oferind consiliere școlară, orientare profesională, asistență medicală comunitară și servicii sociale. În prezent, activitățile sunt intensificate cu sprijin

din partea FSE+ pentru a ajuta alte 2 000 de comunități, ca parte a programului [Incluziune și Demnitate Socială](#), derulat în România.

Datorită sprijinului FEDR, a fost înființată o unitate de reabilitare profesională în Krosno, în regiunea Podkarpackie din estul Poloniei. Unitatea este gestionată de Asociația Poloneză pentru Persoanele cu Dizabilitate Intelectuală. Proiectul a îmbunătățit perspectivele de angajare a 26 de persoane cu dizabilități mintale moderate și grave. În cadrul proiectului, au fost create două noi departamente de producție și servicii: un magazin de

artizanat denumit „Artistic Haven” (Refugiu artistic) și un magazin de dulciuri denumit „Na polance” (În poiană).

Datorită pachetului CARE, s-au alocat 4 milioane EUR din REACT-EU pentru proiectul-pilot al Germaniei „Ocuparea forței de muncă pentru refugiați” în landul Renania Palatinat, pentru a-i ajuta pe ucraineni să se integreze în societatea germană. Proiectul s-a axat pe sprijinirea persoanelor pentru a depăși obstacolele cu care s-au confruntat la sosire, cum ar fi lipsa de servicii de îngrijire a copiilor, și le-a ajutat să caute locuințe sau cursuri de limbi străine. Proiectul a oferit sprijin personalizat și consiliere pentru identificarea celor mai potrivite servicii sociale.

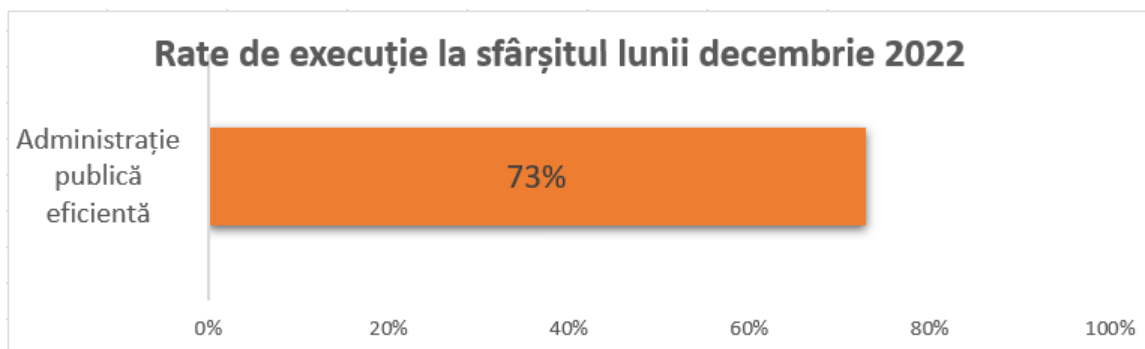
În Grecia, FEADR a contribuit la crearea unui atelier de fabricare a pastelor și a dulcețurilor pentru tinerii cu dizabilități intelectuale grave. [Atelierul „AxiZO”](#) a oferit oportunități de formare și de angajare pentru acest grup vulnerabil sub supravegherea și îndrumarea personalului specializat al asociației Agioi Theodoroi. Acesta este un serviciu unic în prefectura Rodope (nord-estul Greciei), deoarece aduce beneficii persoanelor cu dizabilități intelectuale care nu sunt eligibile pentru sprijin guvernamental. Proiectul a abordat excluziunea socială și discriminarea, promovând dezvoltarea locală prin crearea de locuri de muncă și diversificarea surselor de venit pentru producătorii locali.

3.4. Consolidarea capacității instituționale și a eficienței administrației publice

6,8 miliarde EUR au fost alocate pentru proiecte care vizează capacitatea instituțională și reformele. Cheltuielile de pe teren au fost de 4,9 milioane EUR (73 % din totalul planificat). Acest efort a fost completat, în plus față de fondurile ESI, de Programul de sprijin pentru reforme structurale, care a fost transformat în prezent în Instrumentul de sprijin tehnic ⁽¹²⁾.

Figura 5 Rata de execuție pentru o administrație publică eficientă

⁽¹²⁾ Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui Instrument de sprijin tehnic (JO L 57, 18.2.2021, p. 1). Disponibil, de asemenea, la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32021R0240>.

În cadrul acestui obiectiv, FSE a sprijinit:

- 840 000 de participanți prin cursuri de învățare și de formare pe tot parcursul vieții;
- 3 000 de proiecte care vizează administrațiile publice sau serviciile publice naționale, regionale sau locale.

Un exemplu de proiect finanțat prin fondurile ESI care contribuie la consolidarea capacității instituționale și a administrației publice

Municipalitatea Funchal din Portugalia a pus în aplicare proiectul „Magazinul pentru cetățeni” sprijinit de FEDR, care a centralizat atât serviciile față în față, cât și serviciile online pe o platformă online unică. Proiectul a restructurat funcționarea internă a municipalității și au fost adoptate metode de lucru mai eficiente și mai productive. În cadrul proiectului au fost achiziționate, de asemenea, noi sisteme informatice care vor contribui la reducerea birocrăției, a ineficienței manageriale și a procedurilor îndelungate.

3.5. Dezvoltarea teritorială și urbană

În perioada 2014-2020, aproximativ 42 de miliarde EUR au fost planificate pentru dezvoltarea teritorială integrată și dezvoltarea urbană durabilă, în cadrul obiectivelor-cheie prezentate în secțiunile de mai sus. Până la sfârșitul anului 2022, 65 % din alocarea planificată pentru politica de coeziune fusese cheltuită (27 miliarde EUR) – în creștere de la 52 % la sfârșitul anului 2021, dar cu mult sub rata medie de cheltuieli de 75 %.

Prin proiectele selectate în cadrul strategiilor de dezvoltare integrată se vor realiza următoarele:

- 49 de milioane m² de spațiu deschis urban renovat sau nou amenajat, accesibil publicului;
- aproximativ 4 milioane m² de clădiri publice renovate sau nou construite și peste 28 000 de unități locative renovate.

Un exemplu de proiect finanțat prin fonduri ESI care contribuie la dezvoltarea teritorială și urbană

Clădirea Wintercircus din Gent, abandonată în trecut, din regiunea flamandă a Belgiei, a fost transformată într-un centru pentru cultură, antreprenariat și inovare printr-un

proiect finanțat de FEDR. Cu o suprafață utilă totală de peste 6 000 m², aceasta găzduiește o sală subterană de concerte cu 500 de locuri și 4 350 m² de spații de co-working și de birouri pentru întreprinderile nou-înființate și cele în curs de extindere din domeniul creativ și tehnologic. Fosta arenă de circ de 1 200 m² este elementul central al structurii și include, de asemenea, o cafenea, un restaurant, un bar cu terasă și un magazin.

3.6. Cooperare teritorială – Interreg

FEDR oferă sprijin programelor de cooperare teritorială europeană care investesc în cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională. Aceste programe reprezintă aproape 13 miliarde EUR din alocarea planificată, din care 10 miliarde EUR au fost deja cheltuite (80 % din suma planificată). Execuția financiară a programelor de cooperare a fost în concordanță cu implementarea programelor naționale/regionale la sfârșitul anului 2022.

Unele realizări ale programelor de cooperare teritorială sunt incluse în indicatorii agregați în cadrul principalelor teme de investiții, în timp ce unii indicatori specifici măsoară componenta privind cooperarea din cadrul proiectelor sprijinite:

- peste 40 000 de întreprinderi au participat la proiecte de cercetare transfrontaliere, transnaționale sau interregionale;
- peste 178 000 de persoane au participat la inițiative privind mobilitatea forței de muncă;
- peste 190 000 de tineri au participat la programe comune de educație și formare la nivel transfrontalier.

Exemple de proiecte finanțate din fondurile ESI care contribuie la sprijinirea cooperării teritoriale

Proiectul DESAL+ a fost pus în aplicare în principal în Insulele Canare, precum și în Madeira și Azore. Scopul proiectului a fost de a spori excelența în cercetarea și dezvoltarea în domeniul desalinizării apei și în cunoașterea conexiunii dintre apa desalinizată și energie. FEDR a cofinanțat FEDR în cadrul programului de cooperare teritorială Interreg Madeira-Azore – Insulele Canare.

Proiectul transnațional [SUMBA](#) a ajutat urbanistii și autoritățile din regiunea Mării Baltice să stimuleze mobilitatea urbană durabilă prin intermediul unor instrumente care ajută la evaluarea, planificarea și integrarea soluțiilor de mobilitate intermodală în planurile și politicile de transport ale orașelor și municipalităților lor. [SUMBA+](#) a studiat și a testat măsuri care facilitează naveta intermodală și durabilă, cum ar fi nodurile de mobilitate, planurile de circulație, sistemele de împrumut al bicicletelor și mijloacele digitale de comunicare a strategiilor de transport.

FEDR a cofinanțat proiectul [Interreg EMR Connect](#), care a îmbunătățit cooperarea

transfrontalieră între operatorii de transport public din regiunea Euregio Meuse-Rin, care se întinde de-a lungul frontierelor Belgiei, Germaniei și Țărilor de Jos. Proiectul a creat noi tarife, a testat noi tehnologii și a extins serviciile, cum ar fi utilizarea în comun a bicicletelor electrice. Cea mai importantă realizare a fost testarea și punerea în aplicare a unui sistem interoperabil inovator de emitere a biletelor între Germania și Țările de Jos, care ar putea fi extins și la Belgia.

4. ACTIVITATEA DE EVALUARE EFECTUATĂ DE STATELE MEMBRE

Având în vedere că se apropie sfârșitul etapei de execuție a perioadei de programare 2014-2020, activitățile de evaluare ale statelor membre au continuat, cu un efort constant de evaluare a impactului acțiunilor sprijinite de fondurile ESI și cu o reducere progresivă a numărului de evaluări orientate către evaluarea aspectelor legate de execuție.

Constatările evaluărilor efectuate în statele membre sunt, de regulă, legate de contextul specific în care sunt desfășurate acțiunile sprijinite. Nu ar fi corect să se formuleze concluzii cu privire la validitatea generală a constatărilor, dar, în unele cazuri, numărul evaluărilor și acoperirea geografică a acestora permit identificarea unor tendințe.

Printre aceste tendințe se numără consolidarea cooperării dintre centrele de cercetare și întreprinderi, ducând la creșterea capacității întreprinderilor de a inova și de a crea noi oportunități comerciale. În sectorul agricol, o mare parte a evaluărilor au demonstrat efecte pozitive asupra competitivității fermelor.

În procesul de realizare a tranziției verzi și a tranziției digitale, s-au înregistrat rezultate pozitive în ceea ce privește generarea de energie din surse regenerabile și reducerea consumului în întreprinderi și în clădirile private și publice, precum și în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor digitalizate pentru autoritățile publice și întreprinderi.

Evaluările efectelor pandemiei de COVID-19 asupra punerii în aplicare a programelor au arătat că criza sanitară a fost un factor major în reducerea participării la proiecte, în întârzierea punerii în aplicare și în creșterea riscului de neîndeplinire a obiectivelor. Efecte negative similare au fost de asemenea, provocate de creșterea prețurilor la energie și, în general, de inflația ridicată și de războiul din Ucraina (în special în statele membre care se învecinează cu Ucraina).

În paralel, Comisia lucrează la evaluarea *ex post* a fondurilor pentru perioada 2014-2020 și își va prezenta rezultatele la sfârșitul anului 2024. Aceste constatări, împreună cu informațiile extrase din evaluările statelor membre, vor contribui la evaluarea la jumătatea perioadei a programelor pentru perioada 2021-2027 și la conceperea noii perioade de programare post-2027.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport oferă detalii suplimentare cu privire la constatările din evaluările efectuate de statele membre și de Comisie cu privire la programele sprijinite de fondurile ESI.

5. CONCLUZII

Fondurile ESI sunt vectori stabili ai investițiilor în UE de peste 30 de ani. Datorită unei viziuni pe termen lung și unui accent tematic, fondurile au canalizat resursele pentru consolidarea coeziunii economice, sociale și teritoriale a regiunilor UE. Fondurile ESI

oferă regiunilor și întreprinderilor un sprijin solid pentru a depăși provocările tranziției verzi și ale tranziției digitale. De asemenea, ele ajută lucrătorii să dobândească competențe care să le permită să fie mai productivi și să obțină locuri de muncă mai bune.

Perturbările temporare cauzate de crizele succesive au fost utilizate ca oportunități de recalibrare a obiectivelor fondurilor ESI și a sistemelor de punere în aplicare ale acestora. Criza sanitară declanșată de pandemia de COVID-19 a condus la mobilizarea unor noi resurse și la adaptarea normelor pentru a răspunde mai eficient noilor circumstanțe. Finanțarea a fost direcționată către cei mai afectați, cum ar fi persoanele vulnerabile, angajații, IMM-urile și instituțiile medicale.

Încă din primele etape ale crizei refugiaților declanșate de invadarea pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, statele membre și Comisia au reușit să contracareze rapid consecințele negative și să ofere ajutor celor mai expuse persoane. Programele politicii de coeziune au fost modificate în timp record pentru a face posibil acest lucru. Instrumentul „Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa” (CARE), precum și alte două inițiative similare (CARE+ și FAST-CARE) au oferit sprijin refugiaților în parcursurile lor de integrare pe termen lung, precum și măsuri de ajutor imediat, în special în ceea ce privește locuințele și asistența medicală.

În ceea ce privește urgența energetică declanșată la rândul său de invadarea pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, UE a oferit rapid asistență gospodăriilor, lucrătorilor și IMM-urilor vulnerabile care se confruntă cu costuri mai mari ale energiei, prin adoptarea instrumentului de Sprijinire a energiei la prețuri abordabile (SAFE). Pe lângă acest răspuns rapid în situații de urgență, politica de coeziune a continuat să ofere sprijin financiar public pentru dezvoltarea surselor regenerabile de energie și a rețelelor energetice, precum și pentru măsuri de eficiență energetică. Invazia pe scară largă a Ucrainei de către Rusia a confirmat importanța critică a securității energetice și necesitatea tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic.

Pe lângă răspunsul rapid la diferitele crize, fondurile ESI au continuat să promoveze investițiile pe termen lung în creștere economică și crearea de locuri de muncă, să investească în dezvoltarea umană și să încurajeze cooperarea teritorială în UE. Realizările concrete detaliate în prezentul raport demonstrează în mare măsură acest lucru.

Resursele financiare puse la dispoziție prin bugetul pentru perioada 2021-2027 continuă să vizeze investițiile-cheie în crearea de locuri de muncă și creștere economică, concentrându-se pe o UE mai favorabilă incluziunii și pe o economie mai verde și cu emisii reduse de dioxid de carbon. Se preconizează că cele 378 de miliarde EUR (545 de miliarde EUR dacă se include cofinanțarea națională) puse la dispoziție în cadrul politicii de coeziune pentru anii următori vor crea 1,3 milioane de locuri de muncă și vor spori PIB-ul UE cu 0,5 % până în 2030. Fondurile ESI vor sprijini aproximativ 850 000 de întreprinderi. Peste 6,5 milioane de șomeri vor fi ajutați prin programe de recalificare și perfecționare, iar peste 3,5 milioane de gospodării și întreprinderi vor beneficia de bandă largă de foarte mare capacitate. Fondurile politicii de coeziune vor asigura alimentarea a 16,4 milioane de persoane cu apă curată și vor îmbunătăți performanța energetică a peste 723 000 de locuințe, precum și creșterea capacității de producție de energie din surse regenerabile cu 20 000 MW (echivalentul a peste 8 000 de turbine eoliene sau a aproximativ 20 de noi centrale nucleare).